

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Grondwettelijk Hof: rolnummer 7222: de prejudiciële vraag betreffende artikel 120bis van de algemene kinderbijslagwet van 19 december 1939 en artikel 30/2 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, zoals respectievelijk gewijzigd en ingevoegd bij de artikelen 49 en 55 van de programmawet van 28 juni 2013, gesteld door de Franstalige Arbeidsrechtbank te Brussel

Bijlage: kennisgeving van 16 juli 2019 van de griffie van het Grondwettelijk Hof

1. Voorafgaand

Door de griffier van het Grondwettelijk Hof werd aan mevrouw de minister-president van de Vlaamse Regering bij brief van 16 juli 2019 kennis gegeven van de prejudiciële vraag betreffende artikel 120bis van de Algemene kinderbijslagwet van 19 december 1939 (verder: AKBW) en artikel 30/2 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, zoals respectievelijk gewijzigd en ingevoegd bij de artikelen 49 en 55 van de programmawet van 28 juni 2013, gesteld door de Franstalige Arbeidsrechtbank te Brussel.

Door de griffie werd in deze brief meegedeeld dat de Vlaamse Regering over vijfenveertig dagen beschikt, vanaf de ontvangst van de brief, om eventueel – bij ter post aangetekende zending – een memorie in te dienen betreffende deze zaak. De griffie gaf eveneens kennis van een termijnverlenging, gelet op het gerechtelijk verlot: in casu verstrijkt de termijn op vrijdag 13 september 2019.

2. Omstandigheden van de zaak

2.1. Retroacten

Mevrouw O. en de heer S. huwen op 15 januari 2002 en krijgen twee kinderen. Ze hebben elk een apart domicilie.

Mevrouw O. heeft recht op verhoogde kinderbijslag wegens haar invaliditeit vanaf 1 mei 2005 en wegens haar langdurige werkloosheid vanaf 1 februari 2007.

Op 10 juni 2015 wordt er door de politiediensten een proces-verbaal opgesteld betreffende onjuiste of onvolledige verklaringen in het sociaal strafrecht. Op 11 december 2015 wordt ze definitief uitgesloten van het recht op werkloosheidsuitkeringen omdat ze verzuimd had de samenwoning met haar echtgenoot sedert haar huwelijk op 15 januari 2002 door te

geven. Haar echtgenoot krijgt een identieke beslissing. De teruggevorderde bedragen beslaan de periodes van 1 september 2010 tot 31 mei 2015 voor een totaal van 37.352 euro ten laste van mevrouw O. en van 1 januari 2011 tot 31 mei 2013 voor een totaal van 847,46 euro ten laste van haar echtgenoot.

Op 10 juli 2017 maakt de cel Sociale fraude van FAMIFED het proces-verbaal van 10 juni 2015 van de politiediensten over aan Kidlif Brussel.

Op 14 november 2017 worden de echtgenoten voor de Franstalige correctionele rechtbank van Brussel gedaagd. Voor de periode tussen 14 januari 2002 en 1 juli 2015 zouden ze onrechtmatig sociale voordelen gekregen hebben ten koste van de RVA ingevolge het nalaten van verklaringen en bedrog op sociaalrechtelijk vlak, gelet op de samenwoning sedert het huwelijk in 2002, enerzijds en een andersluidende verklaring bij de RVA, anderzijds.

Op 15 november 2017 betekent Kidlif Brussel een beslissing tot terugvordering aan mevrouw voor een bedrag van 9.643,97 euro, nl. de sociale supplementen voor invaliden en voor langdurige werkloosheid ontvangen van 1 mei 2005 tot 30 september 2015 (dit zijn de verhoogde kinderbijslagen voorzien bij artikel 42bis en 56, §2, AKBW). Kidlif stelt dat mevrouw O. en de heer S. sedert hun huwelijk op 15 januari 2002 samengewoond hebben, ondanks hun aparte domicilies (tot 28 mei 2015) en ondanks de andersluidende verklaringen van betrokkenen. Bij vonnis van 9 mei 2018 bevestigt de Franstalige correctionele rechtbank van Brussel de hierboven vermelde inbreuken, maar beperkt deze tot de periode van 1 februari 2006 tot 1 juli 2015.

Op 20 december 2017 tekent mevrouw O. beroep aan bij de Franstalige Arbeidsrechtbank te Brussel tegen de terugvorderingsbeslissing van 15 november 2017.

Mevrouw vraagt dat de rechtbank voor recht zou zeggen dat geen enkel onverschuldigd bedrag kan teruggevorderd worden voorafgaandelijk aan 1 februari 2006, dat de rechtbank de verjaring zou vaststellen van de kinderbijslagen die ontvangen werden van 1 mei 2005 tot 30 juni 2008, en dat de rechtbank een prejudiciële vraag zou stellen aan het Grondwettelijk hof.

Kidlif Brussel, die geen partij was in de strafprocedure, betwist de vaststellingen en de door de correctionele rechtbank in het voormeld vonnis weerhouden elementen niet, in het bijzonder de periode van samenwoning van het koppel, nl. van 1 februari 2006 tot 1 juli 2015, en de beperking van de inbreuken tot deze periode.

Kidlif meent dat het gegrond is om de onverschuldigde bedragen terug te vorderen rekening houdend met een vijfjarige verjaringstermijn. Volgens Kidlif situeert het vertrekpunt van de verjaring zich op datum van 10 juli 2017, datum waarop het kinderbijslagfonds kennis kreeg van het proces-verbaal van 10 juni 2015 door de fraudecel van FAMIFED, en is het gegrond om de bedragen terug te vorderen die de volledige periode beslaan die weerhouden werd in het vonnis van 9 mei 2018, namelijk van 1 februari 2006 tot 1 juli 2015.

Deze verjaringstermijn is vermeld in artikel 120bis, derde lid, AKBW, waarvan het vertrekpunt zich situeert op het ogenblik dat de instelling kennis kreeg van de fraude, het bedrog of bedrieglijke handelingen van de sociaal verzekerde.

Kidlif Brussel, die kennis kreeg van de fraude op 10 juli 2017, heeft de verjaringstermijn die afloopt op 10 juli 2022, gestuit door betekening op 15 november 2017.

Mevrouw O. stelt de vraag of de terugvordering in deze zaak -die op basis van artikel 120bis, derde lid, AKBW tot meer dan negen jaar kan teruggaan in de tijd- verenigbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

2.2. Prejudiciële vraag

De arbeidsrechtbank meent bijgevolg de volgende prejudiciële vraag te moeten stellen:

“Schenden artikel 120bis van de Algemene kinderbijslagwet van 19 december 1939 en artikel 30/2 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, zoals zij het gevolg zijn van de artikelen 49 en 55 van de programmawet van 28 juni 2013, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 23 van de Grondwet, in zoverre zij bepalen dat in geval van bedrog, de verjaringstermijn voor de terugvordering van de onverschuldigd betaalde sociale uitkeringen ingaat op de dag waarop de instelling kennis heeft van het bedrog, terwijl de invordering van elke andere periodieke schuld, overeenkomstig artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek, verjaart na vijf jaar vanaf de betaling, waarbij zij aldus een verschil in behandeling tussen de schuldenaars van periodieke schulden doen ontstaan naargelang zij al dan niet sociaal verzekerd zijn ? ”

3. Eventuele tussenkomst van de Vlaamse Regering bij het Grondwettelijk Hof

Gelet op de brief van de griffier bij het Grondwettelijk Hof rijst de vraag of de Vlaamse Regering er belang bij heeft om in de hangende procedure tussen te komen.

In uitvoering van omzendbrief VR 2009/23 van 16 januari 2009 betreffende het Grondwettelijk Hof, beslis ik om tussen te komen in deze zaak bij het Grondwettelijk Hof en wel om de volgende redenen:

- Zoals verder wordt toegelicht, kan geargumenteed worden dat het nagestreefde doel, zijnde de strijd tegen de sociale fraude, een onderscheiden behandeling rechtvaardigt tussen schuldenaars van gewone periodieke schulden (art. 2277 BW), enerzijds, en schuldenaars van periodieke schulden in het kader van de sociale zekerheid, anderzijds.

Principieel verjaart de invordering van onverschuldigd betaalde periodieke schulden, overeenkomstig artikel 2277 van het Burgerlijk Wetboek, na vijf jaar vanaf de betaling.

In afwijking hiervan bepaalt artikel 30/2 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, dat de verjaringstermijn voor de terugvordering van de onverschuldigd betaalde sociale uitkeringen in geval van bedrog pas ingaat op de dag waarop de instelling kennis heeft van het bedrog. Analoog hieraan wordt ook in artikel 120bis AKBW bepaald dat de verjaringstermijn voor de terugvordering van de onverschuldigd betaalde gezinsbijslagen in geval van fraude ingaat op het ogenblik van de ontdekking ervan. Conform artikel 120bis, derde lid, AKBW, wordt de termijn “ (...) op vijf jaar gebracht als de ten onrechte betaalde uitkeringen verkregen werden door bedrieglijke handelingen of door valse of opzettelijk onvolledige verklaringen. Die termijn gaat in op de dag waarop de instelling kennis heeft van het bedrog, de arglist of de bedrieglijke handelingen van de sociaal verzekerde.”. Ongeacht de betaaldatum heeft de instelling dus vanaf dat ze weet krijgt van de fraude vijf jaar de tijd om het onverschuldigde bedrag vast te stellen en terug te vorderen.

Het betreft hier een verankering van het beginsel “contra non valentem agere, non currit praescriptio” dat stelt dat de verjaring van een vordering niet loopt tegen diegene die in de onmogelijkheid verkeert de vordering in te stellen wegens een beletsel. Dit betekent dat een schuldeiser die niet in staat is een daad van stuiting te stellen niet kan geconfronteerd worden met een verjaring van zijn schuldvordering .

Artikel 120bis AKBW en artikel 30/2 van de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, werden respectievelijk gewijzigd en ingevoegd bij de artikelen 49 en 55 van de programmawet van 28 juni 2013 (inwerkingtreding op 1 augustus 2013).

Deze bepalingen kaderen in de strijd tegen sociale fraude. De sociale zekerheid is gebaseerd op solidariteit en wordt gefinancierd met overheidsgelden. Sociale fraude brengt de solidariteit en de betaalbaarheid van het sociale-zekerheidssysteem in het gedrang. Om het algemeen belang en de sociale zekerheid in het bijzonder te vrijwaren, wordt met de genomen maatregelen in de strijd tegen fraude gepoogd om deze op frauduleuze wijze verkregen socialezekerheidsuitkeringen en gezinsbijslagen maximaal te recupereren.

Er zijn dus argumenten voorhanden om te stellen dat het verschil in behandeling tussen schuldenaars van periodieke schulden gerechtvaardigd is, en dat artikel 120bis AKBW geen schending uitmaakt van artikel 10 en 11 van de Grondwet.

- In de tweede plaats moet gewezen worden op het feit dat de gecontesteerde bepaling van artikel 120bis AKBW in voege was in Vlaanderen vanaf 1 augustus 2013 tot 1 januari 2019 (vanaf 1 januari 2019 is er een nieuwe regeling, namelijk artikel 97, tweede lid, van het decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid). Er is dus een mogelijke financiële impact wat betreft openstaande schulden in de hypothese waarbij artikel 120bis AKBW zou worden vernietigd.

4. Voorstel aan de Vlaamse Regering

De Vlaamse Regering neemt akte van deze mededeling.

De Vlaamse minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin,

Jo VANDEURZEN